

діяльністю. Основними показниками розглядуваного фактору є: 1) чисельність особового складу, 2) ступінь його професійної підготовки, 3) раціональність розподілу функціональних обов'язків, 4) інтенсивність участі особового складу підрозділів, що спеціалізується та не спеціалізується на боротьбі з терористичною діяльністю, у боротьбі з даними злочинами.

Реагуванням на ускладнення оперативної обстановки можуть бути структурно-штатні зміни, перестановка та переорієнтація осіб, що надають негласну допомогу правоохоронним органам, удосконалення організації і тактики проведення оперативно-розшукових заходів, негласних слідчих (розшукових) дій тощо.

Визначення та повноцінний моніторинг факторів, що впливають на оперативну обстановку за лінією протидії терористичній діяльності, допомагають встановити тенденції та закономірності вчинення розглядуваних злочинів, причин та умов, що сприяють їх вчиненню, правильно оцінити оперативну обстановку за цією лінією роботи і відповідно намітити ефективну систему заходів реагування на її зміни.

Список бібліографічних посилань

1. Лукашов В. А. Вопросы организации деятельности аппаратов уголовного розыска : метод. рекомендации. М. : ВНИИ МВД СССР, 1969. 69 с.
2. Захаров В. П. Проблемы поисковой работы оперативных подразделов криминально-исполнительной системы. *Вісник Луганського інституту внутрішніх справ*. 2001. Спецвип. № 3. С. 35–44.
3. Лекарь А. Г. Основы оперативно-розыскной деятельности : науч.-практ. рек. М. : ВШ МООН РСФСР, 1966. 44 с.
4. Самойлов В. Г., Синилов Г. К. Изучение и оценка оперативной обстановки на территории, обслуживаемой горрайлинорганом внутренних дел : науч.-практ. рек. М. : ВШ МВД СССР, 1973. 56 с.
5. Никифорчук Д. Й., Ліпкан В. А., Бірюков В. А. Аналіз стану оперативної обстановки як спосіб виявлення діяльності терористських організацій. *Науковий вісник НАВСУ*. 2002. № 1, ч. 2. С. 100–113.

Одержано 30.09.2018

УДК 343.13

Валерій Валентинович ЛИТВИНОВ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального процесу

факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СЛІДЧИМИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У РАЗІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРЕЮДИЦІАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РІШЕННЯ

Підстава закриття кримінального провадження передбачена п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України (мова йде про п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України який у ст. 284 КПК України знаходиться у загальному одинадцятому абзаці) застосовується з урахуванням поняття преюдиціальності, тобто можливості покладення раніш прийнятого процесуального рішення в основу іншого процесуального рішення.

Преюдиціальність (від лат. Praejudicium – наперед вирішене) у процесуальному праві – обов'язковість для всіх судів, що розглядають справу, приймати без перевірки і доказів факти, раніше встановлені судовим рішенням або вироком, що вступили в законну силу.

Звичайно підстава, про яку йде мова, не приймається на основі судових рішень. (Закриття кримінальних проваджень на основі прийнятих раніше судових рішень передбачено п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК України. За вказаною підставою провадження вправі закрити лише прокурор.) Розглядувана підстава у КПК України сформульована наступним чином: кримінальне провадження може бути закритим у випадку, якщо існує нескасована постанова слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4, 9 ч. 1 ст. 284 КПК України, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося із дотриманням вимог щодо підслідності. Слід

зазначити, що за п. 9 ч. 1 ст. 284 КПК України слідчий Національної поліції України (далі – слідчий) не вправі приймати рішення про закриття кримінального провадження, оскільки розслідування злочинів передбачених ст. 212 КК України вправі здійснювати слідчі органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства. Закрити кримінальне провадження за п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України слідчий вправі лише у разі дотримання вимог щодо підслідності. Відповідно до ст. 216 КПК України, слідчі органів Національної поліції здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, крім тих, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування.

Саме наявність преюдиціальних фактів закриття кримінального провадження за п.п. 1, 2, 4 ч. 1 ст. 284 КПК України є підставою для закриття кримінального провадження слідчими органів Національної поліції за п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України. Зазначені підстави вказують на необхідність додержання преюдиціальності рішень про закриття кримінального провадження за вказаними підставами, що прийняті слідчим або прокурором. Окрім вимог ст. 216 КПК України слідчий повинен враховувати і інші вимоги щодо особливих порядків проведення досудового розслідування, а саме щодо розслідування неповнолітніх, щодо окремої категорії осіб.

У разі встановлення, що у кримінальному провадженні щодо того самого діяння прийняте не скасоване у встановленому законом порядку рішення, що має преюдиціальну силу (закриття кримінального провадження слідчим або прокурором за п.п. 1, 2, 4 ч. 1 ст. 284 КПК України), кримінальне провадження закривається на підставі такого рішення. Прийняття зазначеного рішення обґрунтовується саме фактом вирішення попереднього кримінального провадження щодо того самого діяння. Закон не вимагає від слідчого, який приймає постанову про закриття кримінального провадження за п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України перевірки законності раніше прийнятого рішення. Однак слідчий повинен чітко встановити факт вчинення одного і того ж самого діяння щодо якого здійснюється чинне досудове розслідування та існує постанова про закриття кримінального провадження.

Рішення, які несуть у собі преюдиціальну силу, можуть мати різні наслідки прийняття остаточних рішень (закриття кримінальних проваджень за реабілітаційними та нереабілітаційними підставами). Слідчий вправі закривати кримінальне провадження за п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України лише за тими преюдиціальними рішеннями де особі не повідомлялося про підозру. Таке правило впливає з вимог абзацу 2 ч. 4 ст. 284 КПК України, згідно якого слідчий приймає постанову про закриття кримінального провадження якщо у ньому жодній особі не повідомлялося про підозру.

Встановивши що за фактом який розслідується раніше було прийнято постанову про закриття кримінального провадження, слідчий повинен вивчити таку постанову та отримати відповідну інформацію з ЄРДР. В ході такої перевірки слідчий повинен чітко встановити чи було повідомлено особу про підозру у попередньому провадженні. Лише переконавшись у тому, що у попередньому кримінальному провадженні особа не повідомлялася про підозру, він може покласти постанову про закриття попереднього кримінального провадження в основу постанови про закриття кримінального провадження, що ним розслідується. Слідчий зобов'язаний провести процесуальні дії, якими він чітко встановить, що розслідуване ним кримінальне провадження стосується саме того самого діяння, по якому вже раніше прийнято постанову про закриття кримінального провадження. Для цього слідчому необхідно встановити подію діяння (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення діяння чи події що відбулася); наслідки такої події (вид і розмір шкоди, що можливо була завдана). За результатами проведених процесуальних дій у слідчого повинно бути сформоване переконання про те, що розслідуване ним діяння є тим самим діянням по якому раніше було прийнято постанову про закриття кримінального провадження.

Обов'язковою умовою розглядуваної підстави закриття кримінального провадження є той факт, що постанова про закриття кримінального провадження не скасована у передбаченому законом порядку, а також містить ознаки кримінально процесуального рішення. Останніми є те, що таке рішення: 1) знаходить вираз лише у правовому акті, процесуальна форма якого передбачена законодавством; 2) може бути прийнятим лише компетентною посадовою особою державного органу; 3) надає відповіді на правові питання,

які виникли у справі і зумовлюються встановленими фактичними даними і нормами закону; 4) містить владне волевиявлення про дії, спрямовані на досягнення мети кримінального судочинства. 5) є преюдиціальним кримінально-процесуальним рішенням.

Факт відсутності рішень про скасування преюдиційної постанови про закриття кримінального провадження слідчий повинен зафіксувати у матеріалах кримінального провадження. Лише після отримання усіх вище перелічених фактичних даних слідчий зможе прийняти законне та обґрунтоване рішення про закриття кримінального провадження за п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Одержано 30.10.2018

УДК 342.951:364.632:364.64:343.85:343.54

Неля Василівна ЛЯХ,

викладач кафедри адміністративної діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ» ТА «ОБМЕЖУВАЛЬНІ ПРИПИСИ»

7 грудня 2017 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [1] (далі – Закон про домашнє насильство). Даний Закон впровадив нові підходи до протидії домашньому насильству. Зокрема, запроваджуються такі нові юридичні інструменти, як терміновий заборонний припис і обмежувальний припис, що були невідомі національному законодавству раніше.

Відповідно до ст. 24 Закону про домашнє насильство, виділяють чотири спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству:

- 1) терміновий заборонний припис стосовно кривдника;
- 2) обмежувальний припис стосовно кривдника;
- 3) взяття на профілактичний облік кривдника та проведення з ним профілактичної роботи;
- 4) направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

Наказом МВС № 654 від 01.08.2018 року затверджений Порядок винесення уповноваженими підрозділами Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника [2].

Одним із спеціальних заходів протидії домашньому насильству є обмежувальний припис стосовно кривдника, який виноситься судом на підставі звернення зацікавлених осіб, та допускає значно ширше коло можливих обмежень прав кривдника і їх більш тривалі строки. Зокрема, згідно з ч. 2 ст. 26 Закону про домашнє насильство заходами, які можуть бути застосовані до кривдника на підставі обмежувального припису, є:

- 1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- 2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;
- 3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
- 4) заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалої особи;
- 5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
- 6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб [1].

Варто зауважити, що обмежувальний припис може передбачати застосування одразу кількох зазначених заходів. Обмежувальний припис не може містити заходів, що обмежують право проживання чи перебування неповнолітнього кривдника у місці свого постійного проживання (перебування).